

א. לא תראה את שור אחיך או את שיו נדתיים ....

מפני מ"הן ב"מ ל". ע"א: פעמים שאהה מתעלם (וללמדך בא שמוחר להתעלם) כיצד? היה כהן והיא בניה הקברות או שהיה זקן ואינו לפי כבודו (רש"י: שישיבה) או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חברו (רש"י: שהיה בטל ממלאכה שלו שיבטל בהשבתה מרובה מרמי האבדה) - פסוק. לכן נאמר והתעלמתה: פעמים שאהה מתעלם ופעמים שאין אהה מתעלם.

אלשיך: רצח הקבה"ו לזכות את ישראל במצות "ואהבת לרעך כמוך" ולהשרישה בה קו לקו עם היות שקשה הדבר בעיני בני אדם ליגע בעד זולתם, כי מי יראה אבדת אחיו, שורו או חמורו ויהיה מחמר אחיו עד גשתו עד אחיו, ויניח כל עסקיו? על כן אמרה תורה: לא תראה את שורו או את שיו נדתיים והתעלמת מהם כשבעך, כי כן דרך בני אדם, כי אם חשב השיבם, כלומר "השב" - פעם אחת, ואחר כך "השיבם" פעם אחרת אם יצטרך; כי בראשונה תעשה כך מתוך הכרת צווי התורה, ואחר כך אחרי השיבם מעצמך, כל כך התפעל עשות רצונו, כי עשית המצוה פעם אחת תגרור להטיב לבך לעשותה פעם שניה. וגם אם לא קרוב אחיך השמרנה בביתך עד דרוש אחיך אותו, ... ועדיין אפשר שיהיה רצון טוב במצוה למה שהוא בעל חי משום צעד בעלו היים, אך מזה ימשך לך ש"כן תעשה לשמלצו". ואחרי ששלחת במצוה, אז דע לך שכל כך תהיה מושגש ומלומד במצוה שמעצמך לא תוכל להתעלם ....

1. מה הם הקשיים הסגנוניים במסוקנו המתבארים על פי הנ"ל?

2. מהו ההבול בין דעה תז"ל לדעה האלשיך?

א הטב השיבם לאחיך.

מפני מ"הן ב"מ ל". ע"א: פעמים שאהה מתעלם (וללמדך בא שמוחר להתעלם) כיצד? היה כהן והיא בניה הקברות או שהיה זקן ואינו לפי כבודו (רש"י: שישיבה) או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חברו (רש"י: שהיה בטל ממלאכה שלו שיבטל בהשבתה מרובה מרמי האבדה) - פסוק. לכן נאמר והתעלמתה: פעמים שאהה מתעלם ופעמים שאין אהה מתעלם.

מהיכן במסוקנו דייק לומר כך? וע' גליון זו הש"ז סאלה ב"ן

מאודות תז"ל:

תענית כ"ה: מעשה עבר אדם אחד על פתח ביתו (של ר' חנינא בן דוסא) והניח שמה חרנגולין ומצאן אשתו של ר' חנינא בן דוסא ואמר לה: אל תאכלי מביציהן. והרבנן ביצים וחרנגולים והיו מצערים אותם ומכרם וקנה כדמיהן עזים. פעם אחת עבר אותו אדם שאבדו ממנו החרנגולין ואמר לחברו: "בבאן הנחתי את החרנגולין שלי." שמע ר' חנינא, אמר לו: "יש לך כהן סימן?" אמר לו: "הן" נתן לו סימן ונטל את העזים.

דברים רבה ג': מעשה בר' פנחס בן יאיר שהיה דר בעיר אחת בדרום והלכו אנשים להחפרנס שם וזכו ביום שחי שאין של שעורין והפקידו אצלו ושכחו אותן וחלכו להן. והיה ר' פנחס בן יאיר זורע אותן בכל שנה ועושה אותן גורן וכונסן. אחר שבע שנים הלכו אותם חברים לסט, לחבוע אותן מיד הכיר אותן ר' פנחס בן יאיר. אמר להם: בואו וטלו אוצרותיכם.

1. מהי המדה המיוחדת בהסכת אבדה שרוצים ספורים אלה להורוהנו?

2. היכן במסוקנו נרמזה לנו מדה זו?

7. סאלות ודיוקים רש"י:

(1) א ד"ה והתעלמת

גור אריה שואל: למה איך לפרשו, שהוא מעלים מלהגיד שמצאה?

דברי דוד "משמעות הפסוק, עד שאחיק ידרוש את האבדה, טיחורינו לו. ואין זו דעה רש"י" - חסבר, כיצד מפרש רש"י. אה מסוקנו בנגוד למשמעות ומה אלצו לפרש כך?

(2) ג ד"ה עד דרוש אחיך.

מילת סגנון:

3. ואם לא קרוב אליך אחיך ולא ידעתו .... בעל עטרת יצחק שואל למסוקנו: הן אי אפשר שיתחברו יחד שני התנאים הללו כאות הפסוק, (בכו"ו החבור), שאם ידע שהוא רחוק הלא הוא הרע אתו לענין זה בלי ספק? נמה לענות לשאלתו על פי כללי הלשון?